

En reaktion mot kongressundersökningarna — liksom mot hela McCarthyismen — är sedan kongressvalen i höstas påtaglig. Den offentliga kritiken är skarp och omfattande i politiska deklarationer, tidningar, tidskrifter och böcker. Blott under de senaste veckorna har kongresskommittéernas syften och metoder analyserats och kritiserats i tre utmärkta, i all sin saklighet verkligt spännande böcker: av juristen *Telford Taylor*, biträdande åklagare i Nürnbergprocessen (*Grand Inquest, The Story of Congressional Investigations*), av den ansedde publicisten *Alan Barth* (*Government by Investigation*) och av Harvard-professorn *Ervin Griswold* (*The 5th Amendment Today...*). Till ti-

dens tecken hör att flera politiker som förut varit ordförande i undersökningskommittéer, främst *Martin Dies*, angripit det nuvarande systemet såsom farligt för de medborgerliga rättigheterna.

Kritikerna kräver att kongressundersökningar skall begränsas till konkreta uppgifter inom ramen för kongressens ordinarie befogenheter, att de alltså inte skall få tjäna som medel att förfölja och vanhedra enskilda personer eller att ingripa i förvaltningsarbetet; vidare bör förfarandet regleras, så att ordförandens makt begränsas och godtycke så långt möjligt stävjas. Många uttalanden, och några redan beslutade åtgärder, tyder på att kongressen är lyhörd för dessa av en bred opinion stödda krav.

Några frågor i samband med kongressundersökningarna har varit före i högsta domstolen, men denna har hittills kunnat undvika att uttala sig rörande själva principerna: om kongressens befogenheter att undersöka kan begränsas, om kommittéerna är bundna av sina direktiv, om vissa allmänna grundsatser måste tillämpas vid kommittéförfören, om den första författningsändringens bestämmelser om yttrandefrihet kan åberopas vid förfören som skydd för de anklagade, om den femte författningsändringens innebörd, och mycket annat. För närvarande är en hel rad mål inom detta område före i högsta domstolen, och man hoppas att dess utslag, som så många gånger tidigare, skall ge klavhet och bli en barriär för medborgarnas frihet och säkerhet.

HERBERT TINGSTEN

Joyce Cary misslyckas

MANGA för vilka *Nina*, *Chester Nimmo* och *Jim Latter* under de senaste åren blivit nära bekanta har med iver väntat på den sista delen av *Joyce Carys* romantrilogi. Då den nu kommit — *Not Honour More* (*Michael Joseph*, 12/6 skilling) — måste de, antar jag, bli besvikna. Här finns några lysande sidor och scener, men huvudintricket blir osannolikhet och konstruktion. Cary har inte lyckats med den utomordentligt svåra uppgiften att i tre romaner låta tre människor omsevis framträda som berättare och som figurer i de andras berättelser.

I trilogins andra del, "Except the Lord", skildrar *Chester Nimmo*, den framtida politikern, sin ungdom på 1860- och 1870-talen. Det viktiga är att visa hur han i en fattig miljö växer upp till en "nådens" man med passionen att göra människorna lyckligare och bättre. I den första delen, mästerverket "Prisoner of Grace", berättar *Nina*, fången av denna nåd, denna charisma, om *Nimmos* korruption under ett långt liv som politiker. *Nimmo* blir ett slags motstycke till whiskyprästen i *Graham Greenes* roman från Mexiko. Men medan whiskyprästens nåd förmörkas av köttsliga synder — slapphet, hor, supning, snusk, feighet — blir hos *Nimmo* själva nåden förgiftad; andligheten och moralismen blir suveränt brukade medel att nå makt. I slutet av denna bok skiljer sig *Nina* från *Nimmo* och gifter sig med *Jim Latter*, som hon älskat sedan bör-

domen. Den sjuttiförige *Nimmo* bösätter sig emellertid hos *Nina* och *Jim*, och *Nina*, "nådens fånge", blir *Nimmos* sekreterare och ett tåligt föremål för hans hågel. I denna situation, som frestar läsarens fantasi och tålmod, lägger *Nina* ned pennen.

Nu, i "Not Honour More", träder *Jim* in som berättare. Han upptäcker *Nimmos* och *Ninas* förhållande och att han själv och *Nina* rent av delvis levat på *Nimmos* pengar. Detta kan han likväl förlåta; då *Nina* genom ett självmordsförsök visar att hon inte står ut med det ständiga dubbelspelet försonas makarna och skall börja "ett nytt liv". Men då det kommer fram att *Nina* hjälpt *Nimmo* i en politisk intrig, som lett till att en person blivit oskyldigt dömd, drivs *Jim* av sin rättfärdighetskänsla att tjänstgöra som bödel och mördar de båda skyldiga (*Nimmo* dör av blotta förskräckelsen inför *Jims* angrepp).

Att *Jim* förlåter *Ninas* otrohet, men inte hennes medverkan till ett politiskt brott, är kärnpunkten i denna ideroman. Medan *Nimmo* är, eller varit, evangeliet, är *Jim* lagen. Det gäller för honom inte att förbättra världen, att genomföra reformer eller att drömma om utopier, utan att fasthålla vid de enkla dygderna, känsla för sanningen, hederlighet, pliktrohet. Han kan inte älska *Nina* om han inte, enligt den kända versen, älskar "hedern mera". Det är människorna, inte åtgärderna det kommer an på — den klassiska konservativa linjen. För *Jim* är all politik, demokratisk, fascistisk eller kommunistisk, förhatlig genom vädjandet till känslorna, upphetsningen, illusionerna, intrigererna, kompromisserna; *Nimmo* är en halvtokig skränflock som berdrar sig själv och andra.

Detta spel med nåd och rätt, frälsning och moral lyckades *Cary* driva till fulländning i "Prisoner of Grace". I "Not Honour More" går det inte ihop, blir inte fängslande. Möjligen kan *Cary* försvara sig med att berättaren *Jim* är en enkel man, som inte kan skriva roligare och kvickare, men det är en klen tröst för läsaren. Bokens svaghet förklaras kanske av att *Cary* inte koncentrerar sig på förhållandet *Nimmo-Nina-Jim*, utan söker ge en skildring av den engelska storstrejken 1926. Denna skildring, utförd i *Jims* telegramstil, blir delvis trötande och förvirrad; det verkar som om *Cary* själv tröttnat på hela ämnet och jagar efter en anständig avslutning — likt en talare som märker att det inte går bra och hetsas till ständigt nya försök att reparera blamagen. Vi får hoppas på nästa bok av denne utomordentligt begåvade författare.

HERBERT TINGSTEN